

JUTRANJE NOVO

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213
Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravišтво: Marjtin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.
Pisnimim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Komunisti tretje internacionale.

Pri nas neprestano varajo svet, da so naši komunisti neke čisto nedolžne živalice in popolnoma postavni ljudje, ki morajo biti čisto enakopravni z drugimi političnimi strankami. To je velika zmotna in laž.

Naši komunisti niso nobena samostojna stranka, oni so samo sekcija tretje internacionale, torej družbe, ki se je postavila sama izven naših zakonov, je napovedala boj naši, kakor tudi vsaki drugi državi in vsakemu nekommunističnemu društvenemu redu, a ta boj z vsemi nepostavni sredstvi. — Država in človeška družba ima pravico in dolžnost, da se brani in bori proti njim z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago.

O komunizmu se da govoriti marsikaj, če pa govorimo o naših komunistih, moramo govoriti o komunistih tretje internacionale, ki se morajo v vseh rečeh ravnati po navodilih iz Moskve, nimajo v nobeni stvari nobene svobodne odločitve. Za nas so mehodajna pravila in načela tretje internacionale, a ne kar govori ta ali oni naš domaći komunist ali ta ali oni komunistični prijatelj.

§ 12. tretje internacionale se glasi: »Splošni položaj v Evropi in Ameriki silijo komuniste celega sveta, da sporedno z legalnimi komunističnimi organizacijami snujejo tudi še nelegalne organizacije. Izvršni odbor mora zato skrbeti, da bo ta sistem povsod izveden.«

Komunisti so torej izrečno nelegalna, tajna organizacija, ter se morejo smatrati, kot taka.

Vsled tega pridejo za katoličane v poštev tudi vse one cerkvene odredbe in izjave raznih papežev, ki govorijo o tamih zločinskih družbah. Katoličan ne sme s tako družbo imeti nobenih stikov, ter ji ne sme na noben način pomagati.

Vsaka komunistična organizacija stoji v najtesnejši zvezi z Moskvo, to je z izvršnim odborom tretje internacionale, ki mu stoji na čelu Jud Zinovjev, a predsednik je poljski Jud Rakicki in druga podpredsednica Judinja Balabanova. Nobena komunistična stranka na svetu ne more storiti najmanjšega koraka brez njihovega odobrenja. § 9. govori izrečno: »Izvršni odbor ima pravico zahtevati od vseh pridruženih strank, da izključijo one skupine in osebe, ki bi kršile mednarodno disciplino, kakor tudi one, ki bi prekoračile odredbe svetovnega kongresa. Zastopniki izvršilnega odbora izvršujejo svoje politične naloge v najtesnejši zvezi z osrednjim odborom dotične komunistične stranke.«

Pri komunistih vlada torej največji absolutizem in despotizem. Nekoliko ruskih Judov vodi to gibanje po celem svetu.

Stranka, ki hoče pristopiti k tretji internacionali, mora podpisati komunistični program, ki obstoji iz 21 točk.

Točka 3. se glasi: »Komunisti morajo vsi svoje delovanje tudi nelegalno in morajo pripravljati nelegalni aparat, ki bi v odločilnih trenutkih državljanske vojne prevzel dosedanj aparat.«

Vsak komunist je torej dolžan vršiti protipostavne čine, ako se od njega zahtevajo. Vsaka komunistična stranka mora na to delati, da pride do državljanske vojne, med katero bi se zamogla polastiti oblasti.

Se bolj jasna je 4. točka: »Propaganda in agitacija se mora voditi, ako je potrebno, tudi na nepostaven način. Kdor bi se temu upiral, je izdajalec revolucijske dolžnosti.«

Komunisti morajo torej na zahtevo svojih načelnikov voditi agitacijo tudi na nepostaven način. A kdor bi se branil, z njim se bo postopalo kot z izdajalcem.

Zanimiva je točka 6.: Stranka, ki hoče pripadati tretji internacionali, mora neprestano opozarjati na škodljivost socialističnega patriotizma in pacifizma in na brezuspešnost Društva narodov, ki ne more niti omejiti oboroževanja niti preprečiti vojne.

Boljševiki so torej mnenja, da so za naše najbolj škodljive ideje, katere morajo najbolj pobijati: patriotizem, pacifizem, ideje Društva narodov! Sedaj razumemo, odkod prihaja, da se socialnim demokratom od raznih strani očita glavno to, da so »patrijote«. Be-

sedo »socialpatrijote« so iznašli ruski boljševiki še ob času japonske vojne. V leksikon naših političnih strank je prišla iz Rusije. Komunisti so pacifisti in protimilitaristi samo takrat, kadar hočejo s to demagoško frazo drugim izbiti orožje iz rok. Sami so najhujši militaristi. Na Ruskem je sedaj militarizem hujši, kot kjersikoli v Evropi.

Druge točke se nanašajo na agitacijo med vojaščin, nagovarjanje vojakov k nepokorščini. V upravnem oziru se izjavlja stranka za demokratičen centralizem. Parlamentarna frakcija mora biti popolnoma odvisna od izvršilnega odbora itd.

Po vseh teh programatičnih točkah je torej jasno: Komunisti so zločinska, tajna organizacija proti državi in proti družabnemu redu. Nobena pravna država ne more te organizacije štiti, ter ji podeljevati svoje pomoči. Obrat-

no se mora vsaka država proti nji boriti z vsemi sredstvi, ki so uporabna. Razumljivo je torej, da so vse države naredile izjemne zakone proti komunistom. Tako je na Nemškem in na Poljskem, kjer vladajo socialisti, sedaj delajo tako postavu na Češkem in najbolj se zanjo ogrevajo socialni demokrati.

Komunisti bi hoteli to postavu izigrati na ta način, da si dajo kakšno drugo ime (proletarska ali delavska stranka). To ne sme veljati. Zločin ne leži v imenu, nego v programu III. internacionale. Lahko si komunist, če hočeš, država ti vsled tega ne more ničesar. Če si pa pripadnik III. internacionale, si s tem že politični in navadni zločinec, ker si se programatično zavezal za zločinsko delovanje. Boljševizem je v današnjih časih najnevarnejša tajna protidržavna in protivrska organizacija.

Volilno gibanje.

TEŽAVE HRVATSKE ZAJEDNICE. — RADIČEVSE INTRIGE.

Beograd, 9. febr. (B) Kralj Aleksander je sprejel včeraj ministra za notranje stvari Vujčića, ki mu je poročal o volilnem gibanju po vsej državi.

Zagreb, 9. febr. (Z) V krogih hrvatske zajednice se govori, da njihova stranka ne mara pristati na pogojno sodelovanje z Radičem pri volitvah v Zagrebu, ki jim ga je Radič pred par dnevi predlagal. Ta pogoj obstoja v zahtevi, da gredo na volitve v narodno skupščino pod imenom »Hrvatski republikanski blok«. V hrvatski zajednici so o tej stvari mnenja delena. Ena struja radičevcev, ki neče priznati pogojev in je intransigentna, deluje z vso silo na tem, da se omogoči ta volilna kombinacija, dočim se druga, zmernejša struja ne zaveza za absolutno izročitev Radičevi stranki. Zastopniki zmerne struje, dr. Laginja, dr. Šurmin, dr. Dezman in drugi, se boje, da bi na ta način njihova stranka popolnoma izgubila svoje zunanje lice, bi se izpremenila in se popolnoma potopila v Radičevi republikanski ideologiji. Čim so zajedničarji zaznali, da predlaga Radič dr. Lorkovića kot najresnejšo osebo za nosilca

njegove liste v Zagrebu, so postali zelo rezervirani glede te kombinacije. Ze sama okolnost, da je Radič s tem zadovoljen, je znatno ohladila njihovo razpoloženje do dr. Lorkovića. Sedaj se še ne more reči, katera od teh dveh struj bo zmagała. Za nedeljo 11. t. m. je sklicana seja hrvatske zajednice, na kateri se bo definitivno odločilo, kako stalische zavzame stranka napram tej zahtevi Radičeve seljačke stranke.

Sarajevo, 9. febr. (B) Predvečerašnjim je bila v Mostaru konferenca radičevcev. Izgleda, da bo Radič v mostarskem okrožju, v katerem so katoličani v veliki večini, postavil lastno kandidatno listo proti hrvatski težaki stranki, za čije nosilca liste je določen Nikola Preka. Hkrati so imeli v Mostaru sejo tudi Prekovi pristasi.

Sarajevo, 9. febr. (B) Radičevci hočejo na vsak način, da pride na njihove kandidatne liste v Bosni in Hercegovini tudi po en musliman, ker računajo s tem, da na ta način pridobe zase one muslimane, ki niso zadovoljni z dr. Spahom.

Radičevo demagoštvo.

NEVARNOST ZA RADIČEVSKO ČLOVEČANSKO REPUBLIKO. — USTANOVITEV SLOVENSKE REPUBLIKANSKE KMEČKE STRANKE!

Zagreb, 9. febr. (Z) »Slobodni Dom« objavlja danes sklepe glavnega odbora hrvatske republikanske seljačke stranke, ki so bili sprejeti na zborovanju dne 31. januarja. Kar se tiče vprašanja, ali morejo priti monarhisti na kandidatne liste hrvatske republikanske seljačke stranke, se določi, da niti en monarhist ne more biti na seljačkih listah, ker bi to pomenilo prelom enotne obrambne fronte ter republikanstva in človeštva. Vodstvo hrvatske seljačke stranke v Bosni se smatra za navadno, politično pokvarjeno gospodo. Stranka smatra za svojo dolžnost, da stori vse, kar ji je mogoče, da dobi hrvatski kmetijski narod v Bosni brez razlike vere take poslance kakor je njihov stan, to je kmete-republikance. Z ljudsko stranko se hrvatska republikanska seljačka stranka noče niti razgovarjati o kakem volilnem sporazumu, in isto velja tudi za stranko prava (Frankovce). Kar se tiče vzporednih kandidatnih list hrvatske zajednice za štiri županije (varždinsko, zagrebško, belovarsko-

križevsko in požeško) se sprejme predlog hrvatske zajednice, in predsedstvo hrvatske republikanske seljačke stranke ima določiti način podpiranja hrvatske zajednice. Končno se objavljajo nosilci list v poedinih županijah v banskii Hrvatski. V sremski županiji kandidira Stjepan Radič, ki je na kandidatnih listah tudi v Hercegovini in južni Dalmaciji. V Bosni, Bački, Baranji in Banatu imajo priti na kandidatne liste kot nosilci prvaki hrvatske republikanske seljačke stranke, kakor bo to določilo predsedstvo. Na njihovi listi v daruvarskem okraju kandidira kmet-republikanec po narodnosti Čeh, v okraju Ruma kmet-republikanec po narodnosti Nemec, v okraju Stara Pazova v Sremu kmet-republikanec po narodnosti Slovák. Končno se objavlja, da priredi vodstvo hrvatske republikanske seljačke stranke tokom 14 dni s slovenskimi kmetiskimi republikanci ustanovni občni zbor slovenske republikanske seljačke stranke.

UPOR TURŠKIH EKSTREMISTOV.

London, 9. febr. (K) Iz Angore javljajo, da so zadnje koncesije Izmet paše v Lausanni izzvale proteste enega dela narodne skupščine in časopisja. Zahtevajo, naj jih umakne. Baže zadovoljivo ekstremne veče tal in imajo vedno večji vpliv. Gre do celo tako daleč, da se upirajo obnovitvi pogajanj.

London, 9. febr. (K) Angleška in francoska vlada sta se sporazumeli glede odgovora, ki naj se pošlje angorski vladi na njeno zahtevo po umaknitvi vojnihih ladij zavezništva. Vladi sta nadalje sklenili, naj se turške zahteve odklonijo in naj se angorski vladi naznani, da so njihove vojne ladje dobile naloz, postaviti se morebitnim napadom v bran.

POLOŽAJ V PORUHRJU.

Pariz, 9. febr. (K) Ministrski predsednik Poincaré je včeraj popoldne

KRONSKI SVET.

Beograd, 9. febr. (Z) Danes dopoldne se je sestel na dvoru kronski svet pod predsedstvom kralja Aleksandra. Udeležil se ga je tudi ministrski predsednik Pašić, ki je že okrevljal. Prisotni so bili vsi ministri, ki se nahajajo v Beogradu. Minister za notranje stvari Vujčić je poročal o notranjem položaju, nakar se je razvila debata o korakih, ki jih je treba napraviti v Južni Srbiji, da se tam kaj izboljša položaj. Sklenili so, da se store uspešni koraki za zaščito tamošnjega prebivalstva. Zaradi obolenosti zunanjega ministra dr. Ninčića se o zunanji politiki ni razpravljalo na kronskem svetu.

NAS SOFIJSKI POSLANIK PRI G. PAŠIČU.

Beograd, 9. febr. (K) Danes dopoldne je predsednik vlade Pašić pred sejo ministrskega sveta sprejel v svojem kabinetu poslanika Milana Rakića, predsednika naše delegacije na mirovni konferenci, ki se je snoči povrnil iz Lausanne. Zaradi pomanjkanja časa ni mogel Rakić obširno poročati o lausanskii konferenci. Zato ga ministrski predsednik Pašić zopet sprejme popoldne ob 3, da mu poda obširno poročilo o stanju razprav na mirovni konferenci in o vzrokih, zakaj so se pogajanja tako hitro prekinila.

Vprašanje južne železnice.

Beograd, 9. febr. (Z) Na generalnem ravnanstvu državnih železnic sta bili včeraj pod predsedstvom dr. Rybafa, načelnika oddelka za izvedbo mednarodnih pogodb v zunanjem ministrstvu, dve važni konferenci med našimi strokovnjaki in nekaterimi višjimi funkcionarji južne železnice z Dunaja in iz Slovenije, ki sta se bavili z rešitvijo vprašanja te železnice. Današnja sestanka sta bila le informativna. Italijanski delegati se še niso udeležili teh konferenc, ker so prišli šele včeraj v Beograd.

Beograd, 9. febr. (B) Danes dopoldne se je nadaljevala konferenca zastopnikov držav, ki so zainteresane na

Rapalska pogodba.

Rim, 9. febr. (B) Finančni odbor italijanske zbornice je sprejel finančne klavzule konvencij, sklenjenih v S. Margheriti o izvedbi rapalske pogodbe. Parlamentarni odbor je izvolil za poročevalca o teh konvencijah poslanca Orlanda.

PRED EVAKUACIJO SUŠAKA.

Sušak, 9. febr. (Z) Vsi italijanski častniki, ki se nahajajo tukaj in ki stanujejo v zasebnih hišah ali v hotelih, so dobili obvestilo, da imajo koncem tega meseca zapustiti Sušak in se povrniti na Reko. To se spravlja v zvezo s predstoječo evakuacijo v zmislu s. margheritskih konvencij.

PRIPRAVE ZA KOMUNISTIČNO REVOLUCIJO V ITALIJI?

Beograd, 9. febr. (B) »Novosti« poročajo iz Rima, da je tamošnja policija, ki je zasledovala cilj, da po vsej deželi hkrati izbruhne revolucija. Voditelji so bili v direktni zvezi z Moskvo. Njihov glavni štab je bil v Rimu. Aretiranci so priznali, da je v vseh večjih krajih polno podkupljenih ljudi, ki bi podpirali strmoglavljenje sedanjega režima. Komunisti so polagali največje upe na delavstvo in na slovensko prebivalstvo.

PREKINJENA TRGOVINSKA POGAJANJA Z MADŽARSKO.

Beograd, 9. febr. (Z) Pogajanja med našimi in madžarskimi delegati zaradi sklenitve trgovinskega dogovora so se prekinila. Kakor se doznava, je iskati vzrok za to prekinjenje v zadržanju Madžarske do Romunije.

MADŽARSKA PREDRZNOST.

Pariz, 9. febr. (B) »Temps« javlja iz Londona, da je madžarska vlada poslala Društvu narodov spomenico, v kateri zahteva, naj se vse države, ki meje na Madžarsko, popolnoma razorožijo.

NAŠI ODNOSAJI Z AVSTRIJO.

Dunaj, 9. febr. (B) Včeraj sta se naša in dunajska vlada domenili o posetu avstrijskega državnega kancelarja dr. Seipla v Beogradu. Njegov pri-

hod je določen za 28. t. m. Dr. Seipel bo razpravljal z našimi vodilnimi državniki o raznih trgovinskih in političnih vprašanjih.

SPOMENICA DRŽ. URADNIKOV.

Beograd, 9. febr. (B) Udruženje državnih uradnikov je sklenilo, naj se takoj pošlje ministrskemu svetu spomenica, v kateri se zahteva, naj ministrski svet sklene na eni svojih prihodnjih sej, da so državni nameščenci ob nedeljah in praznikih popolnoma prosti.

OBCNI ZBOR NARODNE BANKE.

Beograd, 9. febr. (B) Občni zbor delničarjev Narodne banke se vrši 4. marca. Na dnevnem redu so poročila upravnega in nadzorstvenega sveta. Dopolniti se imajo tudi nekatera mesta v odborih.

Iz prosvetnega življenja.

— Kurz iz zgodovine umetnosti. Danes, 10. t. m. ob 6. uri zvečer se vrši v zbornici bivšega deželnega dvorca sedmo predavanje. Tema: Toskanska umetnost XV. stol. Predavatelj: Prof. dr. Izidor Cankar. Vstopnina po 5 Din pri vrodu.

— Rusko predavanje. Jutri v nedeljo se vrši v dvorani državne realke v Ljubljani predavanje Nikole Jezerskega o ruski cerkvi v sedanjem in prihodnjem času.

— Marlonetno gledališče v Ljubljani (Mestni dom) je moralo radi obolenosti dveh igralcev in režiserja zopet ukiniti redne nedeljske predstave. Med tem se vršijo vaje z novo izpolnjenim ansamblom in pripravljajo nove igre. Vodstvo upa, da v kratkem premaga vse ovire in da bo moglo gledališče za kakšno dva tedna zopet priti z rednimi predstavami.

— Operni libreti. »Carostrelec«. Pravkar je izšel 9. zvezek opernih libretov in sicer »Carostrelec«, romantična opera v treh dejanjih. Spisal Friedrich Kind, godbo zložil Karl M. Weber, poslovenil Anton Funke, 68 strani, cena 3 Din. Dobiva se pri založnici. Zvezni tiskarni in knjigarni v Ljubljani in po knjigarnah. Razprodajalcem običajen popust. Dobi se tudi pri operni blagajni in pri gledaliških bileterjih. — Engen d'Albertova nova opera »Marika iz Nijmegen«, katero premijera bi se bila morala vršiti še v tej sezoni, je bila črtana iz repertoarja monakovske državne opere. Razlog leži v libretu, ki je, sličen onemu Kozmoldovega »Mrtvega mesta, tako slab, da je pričakovati fiaska.

DANASNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: »Idiot«. Začetek ob pol 20. Izven.

Opera: »Mefistofeles«. Red D.

Kino Matica: »Dedinja milijonov«.

Kino Tivoli: »Napoleonova hčerka«.

Kino Ideal: »Zločinska roka«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Ljubosumje«.

Gostuje g. Šest.

V Celju:

Celjsko mestno gledališče: »Sedem najstletnic«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani: Tekoči teden: lekarna Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor pri kolodvoru.

Dogovor v Ženevi.

(Konec.)

Odposlanci »Narodnega Večja«, dr. Korošec, dr. Žerjav in dr. Čingrija so prišli že tretjega novembra v Ženevo. Dr. Korošec je še istega dne poslal noto vsem zavezniki vladam — tudi srbski — v kateri je javljal, da se smatra »Narodno Večje« za vrhovno vladno vseh jugoslovenskih dežel, ki ima svojo vojaščino in svojo mornarico. Prosil je vse zavezniki vlade, naj priznajo to novo jugoslovensko vladno, ter jo obenem priznajo za prijateljsko zavezniki državo. Dalje je javljal, da je dr. Trumbić oficijelni zastopnik »Narodnega Večja« in »jugoslovenskega naroda« pri zavezniki vladah, zlasti pa na mirovni konferenci. — Odposlanci »Narodnega Večja« so se torej v istini že pričeli ponajati kot neka vlada »Slovenec, Hrvatov in Srbov« bivše avstro-ogrsko monarhije.

Zanimiv je še sledeči dogodek: Po svojem prihodu v Ženevo je sprejel dr. Korošec tudi neko deputacijo naše omladine, ki je študirala v Švici. V predstavi je pa dr. Slepčević, Trumbićev tajnik, te omladince nagovarjal, naj se vpišejo v »jugoslovensko demokratsko ligo«.

Dualizem, ki je obstojal ves čas vojne, dualizem, katerega je proglasilo »Narodno Večje« kakoli po svojem nastanku, je bil s to noto od 3. novembra oficijelno javljen vsem antantnim vladam, med njimi tudi Srbiji, kakor da je tudi Srbija samo »prijateljska« in »zavezniki« država. Pašića so hoteli postaviti pred dovršeno delstvo ter ga prisiliti, da bi rekel »amen« k stvari, ki je ne more več izpomeniti. Bilo je na tem, da nam ti gospodje zapravijo naše osvobodjenje in ujedinjenje in sploh vse pridobitve svetovne vojne. Ako imajo »Slovenec, Hrvatov in Srbov« bivše Avstrije svojo posebno vladno, so neka nova državna tvorba, nastala na razvalinah Avstrije, do katere ima antanta popolnoma svobodne roke. Ž njo se lahko postopa, kakor se je postopalo z »jugoslovenskim« brodomjem.

Ko se je začela konferenca v Ženevi, se je dr. Korošec najprej dolgo razgovarjal z dr. Trumbićem. Potem je naredil kratak obisk Pašiću in potem je zopet dolgo govoril s Trumbićem. To je bilo dne 6. novembra. Naslednjega dne so se pričele konference med Pašićem na eni strani in vsemi ostalimi na drugi strani. Odposlanci »Narodnega Večja« so zavzemali stališče, na katerem stoji dosledno dandanes še Radić: Zajednica se more proglasiti samo z ozirom na inostranstvo. V notranjosti pa obstojita dve vladi, srbska za Srbijo, »Narodno Večje« za »nezavisno« državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Tako naj bi ostalo do konstitucije, ki naj bo suverena v vsakem oziru. Pašić je stal na stališču krške deklaracije, toda nikdo ga ni maral poslušati. Trumbić mu je pri neki priliki zaklical: »Pažite! Nas je osem milijonov, vas pa samo štiri. Na to se morate ozirati!«

Konferenca se je izpremenila v brutalno provociranje. Nasprotniki so pričeli groziti, da bodo razbili konferenco in izdali poseben proglas, ako se Pašić ne ukloni. Medtem je še dr. Vesnić poslal iz Pariza šifrirano depešo, v kateri je javljal, da Poincaré želi, da se Pašić sporazume z »Narodnim Večjem«. Dr. Vesnić ni hotel pozneje na razna vprašanja nikdar pojasniti, kaj je bilo z ono depešo. Italijani so takrat začeli v Londonu in v Parizu zelo živahno agitacijo, da se »jugoslovenski Odbor« prizna za predstavnika »Slovenec, Hrvatov in

Srbov iz bivše Avstrije«. Njihovo prizadevanje sta marljivo podpirala angleška novinarja Steed in Watson, ki sta od nekdaj igrala zelo dvomljivo ulogo — popreje za Avstrijo, pozneje za Italijo. Vesnić se je najbrže zbal, da ne bi te italijanske intrige uspele. Različni francoski, nam prijateljski krogi, so želeli, da se južni Sloveni v Ženevi sporazumejo in potem nastopijo v Parizu kot celota. S svojo depešo je hotel Vesnić pritiskati na Pašića, da se na vsak način sporazume z »Narodnim Večjem« in tako prepreči italijanskemu nakano, ki bi bila lahko imela usodopolne posledice.

Pod pritiskom vseh teh razmer se je Pašić uklonil in sprejel pogoje »Narodnega Večja«. Priznal je vse one točke, ki so jih navedli odposlanci »Narodnega Večja« v svoji noti z dne 3. novembra. Srbija obdrži svojo vladno, »Narodno Večje« ostane kot vlada Slovencev, Hrvatov in Srbov iz bivše Avstrije, osnuje se tretja, skupna vlada, v kateri bi bili trije »prečniki«: dr. Brejc, dr. Čingrija, Dušan Vasiljević, za Srbijo pa: Davidović, Mihael Gavrilović in Drag. Pavlović. Pašića nikakor niso marali v to vladno. Po tem dogovoru bi torej imeli tri vlade, dva suverena in dve prisegi. Poleg tega bi ona zagrebška vlada bila samo neka centrala različnih vlad, kajti vsaka pokrajina bi imela še svojo posebno pokrajinsko vladno in vsaka teh pokrajinskih vlad bi imela celo pravico, da se neposredno obrača do tujih držav, ako bi se ji zdelo potrebno.

Ta način našega ujedinjenja bi bil naravnost monstruozen. Naša država bi izgledala kakor nemška država v oni dobi, ko je vsak grof bil takorekoč vladar zase, samo s to razliko, da je bilo v Nemčiji mnogo več centripetalnih sil, kakor pa pri nas. Pašić je ta dogovor sprejel gotovo s težkim srcem in pod silo razmer, zlasti pa, da prepreči italijanske intrige in vsaj na tak mršav način reši naše edinstvo. Jasnje je bilo takoj, da ženevska konvencija taka kot je, ne bo imela dolgega življenja. Ali bi država v kratkem času razpadla na posamezne pokrajine, ali pa bi se ženevska konvencija izpremenila. Ako bi Pašić takrat ne bil podpisal konvencije, bi se bila ženevska konferenca razšla brez uspeha in vsak bi hodil potem svojo pota. Srbija bi dobila od bivše Avstrije, kar bi ji prisodila mirovna konferenca, z ostalimi južnimi Sloveni bi se pa delalo po božji volji in po milosti zaveznikov. V Ljubljani bi sedaj gotovo vladali Italijani!

Pašić je torej podpisal ženevski dogovor, da zastopnike Slovencev in Hrvatov odvrne od blaznega čina. Toda izvršitev ni bila samo odvisna od njega. Pašićev dogovor sta morala sprejeti še dva druga činitelja: vlada in kralj. Srbska vlada je te sklepe takoj odklonila. Že prvega dne po svoji vrnitvi v Pariz, dne 12. novembra, je imel Pašić krizo kabineta. Vlada je odstopila in kralj je poveril Pašiću sestavo nove, koalicijske vlade, ki je bila gotova že dne 16. novembra.

Ko so odposlanci »Narodnega Večja« v Ženevi dosegli, kar so hoteli, se jim nikakor ni več toliko mudilo domov. Odšli so s Trumbićem v Pariz, kjer so začeli iskati stikov s srbsko opozicijo, ne pa s srbsko vladajočo skupino, s katere predstavnikom so ravnovali v Ženevi sklenili dogovor. Obrnili so se tudi na tuje vlade s prošnjo, da bi priznale »Narodno Večje« kot za-

vezniško vladno. Ko sta dr. Trumbić in dr. Korošec s to zadevo prišla v francosko ministrstvo zunanjih zadev, jima je odgovoril minister Pichon, da sta ravnokar bila v tej zadevi pri njem dr. Vesnić in Pašić, ki sta izjavila, da so sklenili ženevske konference padli v vodo in da je vlada radi tega demisijskonalna.

Dne 26. novembra je depeširal Svetozar Pribičević v Pariz, da »Narodno Večje« sploh ni dalo svojim odposlancem mandata, da se pogajajo za sestavo vlade. Dr. Korošec je nato takoj odpotoval, dr. Čingrija je pa potrdil, da so odposlanci res prekoračili svoja pooblastila. Radi tega on in njegovi tovariši ne zahtevajo, da se izvrši ženevski sporazum, ki je tudi sicer postal odveč, ker sta medtem Zagreb in Beograd vzela stvari v svoje roke.

Pismo iz Maribora.

II.

Maribor, 6. febr.

Da so ostali najvitalnejši interesi naše pokrajine spričo letargije in brezdelja ljudskih zastopnikov deloma nerešeni, deloma potisnjeni v ozadje, je povsem razumljivo. Kajti niti ena obstoječa stranka, ne izvzemši onih, ki so sedele z našo stranko v vladi, ni imela nobenega izdelanega gospodarskega ali delovnega programa ter se je vsaka omejevala ali na neplodno in najcenejšo opozicijo, ali pa motila z večnimi intrigami delo v boju za nadvlast v vladi. — Stvarne opozicije, ki je v vsaki državi potreben pojav, niso znale voditi. Niti ena teh strank pa ni svojih moči žrtvovala — razen strankarskim ciljem z izobrazbo oblasti — splošnosti in konsolidaciji, niti ena teh strank ni hotela prevzeti odgovornosti, ki jo prinaša s seboj delo.

Vsi papirnati programi so se na mehkih foteljih parlamenta in ministrstva stopili v nič, ostala je samo blebetavost ta velika lastnost naših politikov.

Narodna radikalna stranka pa je imela pred očmi svoj cilj, ona je vedela kaj hoče in tako edina vršila svojo misljo, ki jo ji narekuje njen program in zahteve ljudstva in države!

Važna socialna vprašanja, uradniški zakoni, kmetijsko vprašanje, viničarski zakoni, davčne in valutne reforme ter tisoč drugih prečih vprašanj so našla naše parlamentarne velmože ali popolnoma nepripravljene ali pa rešujoče jih z vidika strankarskega okoriščenja. To slednje je zlasti velika lastnost naših demokratov, kmetincev in klerikalcev!

In prišli so zopet ti preklicani Srbi in njih vodja Pašić na čelu prevzemati odgovornost pred narodom za grehe njih izvoljencev ter pomagali, delali, često mogoče celo v nepoznanju razmer, a vse v najboljši volji — zadovoljiti narod velike domovine. Oni pa, ki jih je narod poklical, da pod njegovo suvereno voljo vrše te dolžnosti, so se zbirali v gostilni »Treh šestev« ali v demokratskem domu po zabavah ter se ukvarjali s kupčijami in poslovnimi posli osebnodobičarskega značaja ali vodili politiko pri okrogli mizi zadovoljnega Kranjca. Kazoč v Beogradu velikega Jugoslavena na zgoraj, so hujskali doma svoj lastni rod seveda — proti Srbom, češ, ti so krivi, če ne prinašamo domov tega, kar vi dragi volilci od nas upravičeno zahtevate.

Da se taka politika maščuje sama — s tem seveda kratkovidni strelci niso računali. Pri vsem tem se je čutil samo enemu, da se ti može še upajo pred narodom iskati zapanja, ne da jih ta narod vpraša: »Pokaži svoje delo!«

Iz tega je razvidno:

Ženevski dogovor je bil velika politična napaka, ker je hotel uvesti v naš narod neki dualizem po avstro-ogrskem načinu, a južne Slovence izpod Avstrije prepustiti samovolji Italijanov. Pašić je ta sporazum podpisal pod velikim moralnim pritiskom in samo z namenom, da prepreči še večjo nesrečo: ločitev našega naroda na dve državi, izmed katerih bi Jugoslavija bila na milost in nemilost izročena Italiji. Srbska vlada in takratni princ regent niso hoteli priznati tega sporazuma in vsled tega je Pašić odstopil. Odposlanci »jugoslovenskega odbora« sploh niso imeli mandata za sklepanje sporazuma na takšni podlagi.

Darujte knjige za koroško mladino!
Nabiratelji pred Prešernovim spomenikom.

liko nerazpoloženje proti državi, kar ni bilo spričo povojne psihoze nobena umetnost, danes pa po klancu letedege vozička ne more več zaustaviti. Da bo s to trčavostjo razbila svojo politično barko, je povsem jasno, ker večinsko ogroditelj stranke, obstoječe iz kmetijskega ljudstva, pridobitnih slojev in duhovščine ne bo moglo slediti tej politiki.

Posebno poglavje v SLS tvori vse-kakor duhovščina in nje krščanski svetovni nazor. Kako dolgo pa bo ista mogla vzdržati krščanskemu svetovnemu nazoru in veri skrajno škodljivo politiko svojih voditeljev, je vprašanje, ki ga morala rešiti nujno duhovščina sama. Dolžnost države pa je, da reši tudi ona sama vprašanje duhovniških plač. Ko bo naša duhovščina in nje socialni položaj utemeljen z drugoverskimi, tedaj sem prepričan, da socialno osvobodjena zakliče sama SLS: Ne izrabljajte vere in cerkve za svoje umazano podjetje in katoliški duhovnik bo, kakor danes pravoslavni, prevzel vlogo učitelja in vodnika svojega naroda, politiko pa prepustil politikastrom.

Politične novosti.

ČESKOSLOVAŠKA.

— Volitve obratnih svetov. »Česke Slovo« poroča, da so končale volitve obratnih svetov v severnočeških okrožjih ravno tako, kakor v Ostravski Moravi: s popolnim porazom komunistov, ki so dobili samo 26 mandatov. Narodni socialisti so izvoljavali 105, nemški socialisti 287 in češki socialisti 84 sedežev.

LAUSANNE.

— Stroški mirovne konference. Stroški mirovne konference se cenijo na 6-7 milijonov švicarskih frankov. Vsekakor se more ta vsota še zvišati. Dnevni izdatki članov konference znašajo nad 50.000 frankov. Novinarji so izdali samo za brozaj v telefon 1 milijon frankov. Pošta, telegraf in telefon so za časa konference izborna funkcionala.

— Čuden tajnik turške delegacije. Snad bel, tajnik turške delegacije, ki je bil zaposlen v arhivu, je lepega dne zginil. Kot spomin je zapustil v Lozani 7000 švicarskih frankov dolga. Kakor se domneva, je odstopal z neko Angležinjo v Nemčijo. Pozneje so izsledili, da je prodal ruskim boljševikom važne akte za 30.000 frankov. Akti vsebujejo instrukcije angorske vlade svojim zunanje-političnim zastopnikom. Trdijo, da je prodal nekaj dokumentov tudi Grkom.

AVSTRIJA.

— Sanacija avstrijskih financ. Kakor kažejo vsa znamenja, dobi Avstrija od angleške državne banke 12 mesečno posojilo. Pogajanja med avstrijskim delegatom in guvernerjem banke v Londonu so končala s pozitivnim uspehom. »Daily News« se izražajo precej optimistično o sanaciji avstrijskih financ.

Tekoči računi.

Za one, ki znajo čitati.

Priznati je treba, da so gospodje pri »Jutru« pravi mojstri v natočevanju in ponarjanju resnice. Včeraj so zabeležili kar dva nova demencia, ki se tičeta njihovih razkritij o »nemško-radikalni kupčiji«. Seveda so zabeležili samo za one, ki znajo čitati, ki pa ne razumejo tega, kar čitajo, ker bi sicer ne pisali vedoma in namenoma laži. »Jutro« namreč piše: »radikalna stranka ne pravi, da so naše vesti neresne, temveč da so premišljene agitacije.« Naš denar pa je v tozadevni izjavi ponovno naznačil tendenciozne in izmišljene vesti, ki jih objavljajo razni demokratski listi, predvsem ljubljanski »Jutro«. Tako pretvarjajo demokratski resnico v laž, ker menijo, da njihovo obštevno ne razume tega, kar čita. Toda njihovo mnenje se bo kmalu spremenilo v grenko prepričanje, da je občinstvo pametnejše nego si mislijo...

Da šimprej izginejo...

Eni in drugi, desničarji in levčarji klerikalne stranke, so enakovredni bratci, brez načel, zgolj konjunkturisti. In naloga vsakega poštenega človeka je, da eni kot drugi šimprej izginejo s političnega pozorišča v blagor ljudstva in vseh državljanov. (Prosto po »Slovenca«.)

Arkadij Averčenko:

Naši otroci.

Ker je imel za praznike več stroškov, je nakupil piščancev, nove čevlje, sardin, nov samovar, kavjarja in zapestnico za ženo — je ostalo uradniku Plješihinu le še zelo malo denarja.

Ustavil se je pred izložbo trgovine z igračami in ogledovalje ondi razstavljene igračke, je pomislil:

»Svojemu Vanjku kupim nekaj posebnega. Kaj takega z mehaniko in s peresom.«

Stopil je v trgovino. »Dajte mi kaj primernega za dečka osem- ali devetletnega.«

Ko so mu pokazali nekaj igračk, se je navdušil za lepo izdelanega lockeya na psu: pes je pregibal noge, lockey se je nagibal na njem naprej in nazaj ter je vlekel za uzo, kakor bi bil živ. Dolgo si ga je Plješihin ogledoval, se smejal, čutil in prosil znova in znova, naj igračko navijejo.

Ko se je vrnil domov, ni čutil pod seboj niti nog od veselja, da je iztaknil tako krasno reč.

Ko se je doma sčel in šel mimo otroške sobe, je zaslišal glasove. Obstal je...

»O čem neki se posvetojuje tukaj? Gotovo sanjarijo, angelčki, o presenečenjih in ugibanju, kakšne darove dobe.

Radovednost jih muči — bodo li imeli božično drevesce... O, zlata otroška doba!«

Govorila je ondi trojka: Vanjka, Vova in Lidočka.

»Vzlic vsemu,« je govoril Vanjka, »sem za to, da jih ne žalimo. Če hočejo prirediti drevesce, pa naj ga! Če ga hočejo povesti s stvarcami iz lepence — naj, če jih veselijo! Toda mislim, da je z naše strani vendarle potrebna vsaj čisto navadna delikatnost: moramo se delati, kakor bi nam bilo to všeč, moramo kazati, da smo veseli, navdušeni... No, saj moremo končno tudi malo poskočiti okoli drevesca in pojesti nekaj bonbonov.«

»Toda po mojem mnenju,« je dejal odkritosrčni Vova, »je naravnost potrebno izraziti svoje resnično razmerje do tega prevsakanjega drevesca in do vsega, kar diši po šepetanju in naivnih bedarijah naših starišev. Čemu vse to? Naravnost dolgočasno!«

»Dragi moj, ti pozabljaš stare navede. Tebi je to lahko reči, a oče ne bo morda zato spal celo noč, ker je tega vreden od svojih otroških let, in zani bi Božič brez tega niti ne bil Božič. Čemu bi starčka brez vzroka jezili...«

»Smešno in zoprno je,« se je zarežal Vova, »kako so pravkar prirejali božično drevesce: zaklenili so se v jedilnico ter tam lepili neke okraske in svečke. Čemu to? Kakšna neumnost! A ko sem vprašal nalašč, kaj li tam počno, mi je

odgovorila teta Nina: »Mamica šiva tam novo obleko!...« Skrivnost Poličinolevala.

Vsi so se zasmeli. »Bratca,« je dejal proseče dobrosrčni Vanjka, »za boga, na vsak način se ne izdajajta! Glejta, kako se bom vedel jaz — brez pretirane veselosti, brez spakovanja, toda preprosto se bom kazal ginjenega, kakor da se mi leskečejo oči in mi biše srce od navdušenja. Stori tudi vidva tako: vesclilo bo naše stare.«

Plješihin je odprl dur in vstopil v otroško sobo, kakor bi ne bil slišal ničesar.

»Pozdravljeni, otroci! Glej, Vanja, kakšen darček sem ti prinesel! Prekrasno! Čudovito!«

Razvil je papir in spustil lockeya, jezdečega na psu.

»Zelo ljubko,« je dejal Vanja in zaploskal. »Kakor živ! Hvala ti, papa!«

»Ti je všeč?«

»Seveda! Zakaj bi mi ne bila všeč ta igračka? Čudovito je sestavljeno, v njeni ideji in mehaniki je mnogo dvotipa in iznajdljivosti. Zelo, zelo ljubko!«

»Vanja!«

»Kaj?«

»Moj dragec! No, rad te imam, — no, bodi tudi ti do mene iskren!... Pojvi mi, kakšna se ti zdi v resnici ta igračka in zakaj govoriš s takim posebnim tonom?«

Vanjka je v zadregi sklonil glavo. »Vidiš, papa... če dovoliš, da sem iskren... moram ti povedati: otroška psihologija ti je popolnoma tuja... niti otroškega okusa, niti otroškega hrepenenja ne poznaš čisto nič (o, razume se, da ne govorim o sebi, niti o Vovu — o prisotnih sploh ni govora). Po mojem mnenju potrebuje otrok primitivno igračo, kakšno polence ali punčko iz cuni, brez nosa in oči, kajti otrok ima veliko domišljivost in ima rad stvarino za svojo fantazijo, obdajajoč punčko z vsemi lastnostmi, ki si jih le izmisli; tam, kjer je obrtnik že vse sam oskrbel in kjer je dovršil že vse mehaniko, tam pa nimata otroški razum in fantazija ničesar več opraviti. Zrelli ljudje prezro to okolnost vedno ter obdarjajo otroke z igračkami, od katerih so večinoma sami navdušeni, ker je pač njihova fantazija sušja, rafinirnejša ter se more razširiti le še z nečim, kar se približuje že popolni iluziji naravnosti, rokodelskemu posnemanju te naravnosti.«

Uradnik Plješihin je sklonil glavo ter molče poslušal svojega sinka.

»Tako... tako... In božično drevesce torej, kakor si pravkar rekel, je tudi le star običaj, ki je zrelim ljudem potrebnejši kakor otrokom?«

»Ah, ti si nas poslušal? — No, ne morem pomagati... Na vsak način smo toli delikatni, da bi vam nikakor ne dali čutiti te neokusne lažljivosti in te

vaše smešne situacije, ki je tvojemu razumu toli očividna...«

Uradnik Plješihin je šel zamišljen po sobi trikrat gor in dol. Potem se je naglo ustavil in dejal sinu:

»Sleci se! Takoj ti jih odštejem!«

Vanjkove ustnice je preletel mučniški izraz:

»Prosim... Na tvoji strani je sila — vem. In razumem, da je to, kar nameravaš storiti — potrebnejše in važnejše nikakor ne toliko zame, kakor predvsem zate. Ne bom, seveda, govoril o krutosti, o nekulturnosti in ničvrednosti takega argumenta, kakoršen je pretepanje z leskovko... To je splošno znana stvar. Toda če pač hočeš, potem te končno razumem in opravičujem... Utrujen si, zdelan, razmetel si denar, žrtvoval si se, zato si zdaj slabe, zle volje... Moraš torej nad kom izliti svojo jezo — in vseeno je, ali nad mano ali nad kom drugim... No, kaj zdaj je prišla pač vrsta name, da sem žrtve tvoje slabe volje — pokorim se torej ter naglašam le še to, da se zato nad teboj prav čisto nič ne zgražam. Vse razumeti,« je dejal filozof, »pomenja vse odpustiti.«

Stari Plješihin je nenadoma poskočil s stola, zamahnil z roko, sčel sukno in legel na tla na preprogo.

»Kaj ti je, papa? Kaj pa počenjaš?«

»Odšel mi jih ti, ker pač ne preostaja nič drugega!« je rekel uradnik Plješihin in je tiho zaihtel.

Dnevne novosti.

— Zdravstveno stanje kraljice Marije. Iz Beograda poročajo: Bolezen kraljice Marije se je obrnila na bolje, vendar pa kraljica po nasvetu zdravnikov še nekaj dni ne sme zapustiti dvora.

— Bolezen dr. Ninčiča. Iz Beograda poročajo: Zdravstveno stanje znanega ministra dr. Ninčiča, ki je obolen, se je nekoliko poslabšalo. Po nasvetu zdravnikov mora ostati nekaj dni v sobi.

— Povratek pokrajinskega namestnika. G. pokrajinski namestnik Ivan Hribar se vrne v Ljubljano v nedeljo ali ponedeljek.

— Povečanje našega dnevnika. »Jutranje Novosti« so se v sorazmernem kratkem času tako udomačile v vseh slojih našega prebivalstva, tako v Ljubljani, kakor tudi v pokrajini, da smo se na splošno željo odločili list vsestransko izpopolniti. Veseli nas, da so »Jutranje Novosti« naše toliko odziva, kar je za nas obenem dokaz, da je narodniradikalna ideja padla v Sloveni na plodovita tla. Da ustrezemo vsem čitateljem in vedno večjemu številu naročnikov, bo naš dnevnik izhajal z rednimi tedenskim prilogi, ki bodo vsebovale aktualne politične, gospodarske, kulturne in socialnopolitične prispevke. Zagotovili smo si v ta namen krog odličnih sotrudnikov, tako, da se bodo priloge »Jutranjih Novosti« lahko mirno vzporedile s prilogi drugih dnevnikov. V kratkem bomo pričeli izdajati te priloge večkrat v tednu. — Opozarjamo na jutrišnji prilogo, ki bo brezdomno uza-dovoljila vse naše čitatelje in naročnike.

— Glavni volilni odbor NRS za mariborsko oblast in srezka odbora za levi in desni breg imajo skupno sejo v Mariboru, Vrazova ulica 3, III. — Soseščini pri prijatelji stranke naj se v vseh zadevah obrnejo ustmeno ali pismeno na ta naslov. Tam se sprejemajo tudi prijave za vstop v stranko.

— Okrajna konferenca Narodne radikalne stranke v Kočevju se vrši, kakor smo že poročali, 11. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih okrajnega tajništva. Konferenci prisostvuje delegat Akcijskega odbora iz Ljubljane, nadalje zastopniki vseh 9 krajevnih organizacij kočevskega okraja, ter vabljeni zaupniki iz še neorganiziranih pokrajin. Na dnevnem redu je določitev kandidatur za narodno skupščino.

— Italijanske sklenine po naših rudnikih. V Rimu obstoja neka »Unione Italo-Jugoslava«, ki razpošilja na razne trditve, predvsem pa na posestnike večjih in manjših rudnikov v Sloveniji silno vpludno pisane okrožnice, v katerih vprašuje, ako bi bili rudniki naprodaj in pod kakšnimi pogoji. Obenem pa prosijo za pogoje, pod katerimi naj bi se prodajale rudnine v Italijo v slučaju, ako je prodaja izključena. V prvi vrsti se zanima omenjena družba za naše manjše premogokope. Opozarjamo naše merodajne gospodarske kroge, naj zasledujejo s paznim očesom delovanje omenjene rimske družbe v Sloveniji.

— Razpis stolic na veterinarski fakulteti univerziteti v Sofiji. Na veterinarski fakulteti univerziteti v Sofiji so razpisane sledeče stolice: 1. Za anatomijo, histologijo in embriologijo na domačih živalih; 2. za občo terapijo, farmakologijo, farmakognozijo, farmacijo in toksikologijo, in 3. za občo patologijo in patološko anatomijo. Natančnejše podatke in pogoje morejo interesi dobiti pri veterinarskem odseku oddelka za kmetijstvo.

— Romunski konzulat v Zagrebu. V Zagrebu je otvoril svoj urad hr. romunski konzulat. Urad se nahaja v Draškovičevi ulici 25 (telefon 5-68) in posluje za področje Hrvaške, Slavonije (do Vinkovcev), Slovenije in Dalmacije.

— Mestna zastavljavnica v Ljubljani naznanja, da se vrši tomesčna dražnja, junija 1922 zastavljenih predmetov, v četrtek 15. t. m. ob 3. uri popoldne.

— Mariborske vesti. Genelektričnega toka. Mestno električno podjetje naznanja, da je občinski svet sklenil v svoji seji dne 29. januarja, da se do definitivne rešitve vprašanja glede zvišanja cen električnega toka zviša cena na luč in moč začasno od 1. januarja 1923 dalje na dvakratni sedanjí znesek. Eventualne razlike, ki bi nastale po definitivni rešitvi tega vprašanja, se predpišejo in zaračunajo naknadno od 1. januarja dalje. — Detomor? V Einsprijerjevi ulici št. 17 so našli davi pri izpraševanju groznice truplo približno šest tednov starega, dobro razvitega otroka moškega spola. Po ugotovitvi sodnega zdravnika je moralo truplo že kakih 15 dni ležati v greznici. Uvedena je bila preiskava. — Policijska statistika. Iz statističnega pregleda o delovanju mariborskih policijskih zaporov v letu 1922 izhaja, da je tokom leta prenočevalo v policijskih zaporih zaradi raznih prestopkov 1035 oseb. Odnemancev je bilo v zaporih 880. Zaradi tatvine, rop, vloma, zdravniškega pregleda itd. je bilo v zaporih 388 oseb. Kaznjencev je sedelo v zaporih 119, tako da je bilo lanskega leta vsega skupaj v mariborskih policijskih zaporih 2392 oseb.

— Spremembe v obrti. V mesecu januarju je bilo v Mariboru prijavljenih osem novih obrtov, pet jih je bilo odpravi-danih in podeljena je bila ena koncesija. — Občni zbor nabavljajne zadruge. Nabavljajna zadruga državnih usluž-bencev v Mariboru ima dne 25. februarja svoj redni občni zbor. — Pijančevanje in razgrajanje je še vedno na dnevnem redu. Snoči je policija postavila na hladno tri plančke, ki so se preveč naskakali božje kapljice. — Mejo je preko-raila brez dovoljenja in brez potne legitimacije neka dva V. Zagovarjati se bo morala pred sodiščem.

— Vojaška gledališka predstava v Mariboru. Komaj je mariborski ljudski od- vrasel in začel s delom, le že po nekaj dobro uspešnih predstavah v Mariboru pri-redil gostovanje v Slov. Bistrici, ki je do-kazalo, kaj premorejo naši mladi poživito-valni igralci in igralke. Na pustno nedeljo ob 3. uri pop. zopet zaigrajo in sicer doma v mariborskem Narodnem domu, kjer po-nove vseh zapletljivih in veselih polno burko »Babilon« kot vojaško predstavo pri znanih ustvarjalcih. Pričakovati je, da se predstave udeležijo tudi drugo občinstvo, predvsem delavstvo, ki hoče poštenega predpustnega razvedrila. Da nudi s takimi predstavami vojaštvu, ki je v Mariboru pre-cej številno, možnost lepega, cenesejšega razvedrila, je šteti ljudskemu odru le v pravo pomnožanje svoje kulturne naloge. Pred-prodaja vstopnic kot ponavadi.

— Celjska občinska seja se vrši v pon-deljek 12. t. m. Na dnevnem redu so poro-čila raznih odsekov.

— Mestna občina v Sarajevu je vsled naraščajoče dragine zvišala plače svojim nastavljencom.

— Klerikalci nastopajo samostojno! SLS je vložila na deželni sodišču kot prva svojo kandidato listo za Ljubljano. Kandidat je dr. Andrej Gosar, njegov namestnik pa posestnik Jože Pirc. Ker se jim je »ponesrečila« volilna zveza s komunisti, so hoteli imeti prvo volilno skrinjico in to se jim je torej posrečilo.

— Podpora Splitu in Dubrovniku. Vla-da je nakazala po 200.000 Din podpore za splitsko in dubrovniško občino. Podpora je namenjena podpiranju tujskega prometa.

— Zatvoritev bukreške univerze. Ka-kor smo že poročali, je prišlo na bukreški univerzi do protizidovskih izgre-dov. Po poročilih listov je vlada zatvorila univerzo za 1. semester, dijak-agitatorji pa so bili aretirani.

— Gledališki upravi v Ljubljani je ne-znan uzmovile ukradel 24 kg sladkorja. — Trgovcu Kollmannu je nekdo ukradel sobno svetilko vredno 1200 kron.

— Berač s kratkim spominom. Prea-par dnevi je bil aretiran berač Mihael Ko-renič radi suma tatvine par ponošnih čev-lev. V svojem zagovoru pravi, da mu jih je daroval neki sorodnik v Rožni dolini. Za ime in stanovanje pa ne ve!

— Nesreča ali samomor. V nedeljo se je v Voljniku ustreliš z lastno puško orožnik Dobro. Težko ranjenega so prepeljali v cel-sko bolnico, kjer je kmalu umrl. Ker je bil ranjenec nezavešen, se ni moglo ugotoviti, ali gre za nesrečo ali samomor.

— Skesani zločinci. Policijskemu rav-nateljstvu v Zagrebu so se prijavili trije mladeniči, ki so izjavili, da so dne 2. t. m. ubili Josipa Strosa iz Sv. Križa, pravilo pa, da so dejanje izvršili v prepiru.

— Nepoštena vzgojiteljica. Pri Jelisi-av Hirschler v Zagrebu je bila že 5 let in pol uslužbena kot vzgojiteljica Roza Pach-mayer, doma iz Weitscha. Spočetka je opravljala svoj posel vzorno in si je pridobila pri vseh domačih zaupanju. Lepega dne pa je gospodinja zapazila, da so ji zmanjkale razne dragocenosti. Po dolgem iskanju zločince so končno dognali, da je tatica domača vzgojiteljica. Roza je svoje dejanje priznala in je izjavila, da je prodala ukradene reči v Gradcu ob priliki božič-nih in velikonočnih počitnic. Škoda znaša okoli 52.000 Din.

— Požar v vagonem stanovanju. Na progi poleg Savske ceste v Zagrebu stane-juje več železniških rodbin v vagonih. V četrtek zvečer je v vagonu kuhala večerjo Helena Sabolek. Ko je odšla po vodo, je padla na posteljo, kjer sta spala dva otro-ka, iskra. Postelja se je vnela in hipoma je bil vagon v plamenu. Prestrašena je pri-hitela mati in še pravočasno rešila oba otroka.

— Pobegnil bi rad. V novosadskem zaporu št. Svetislav Mihajlovič, član ban-ditske družbe, ki je v minulem pletju ogro-ževala novosadsko okolico. Dognal je, da se nahaja njegova celica baš nad kletjo in kaj kmalu je bil storjen sklop, da se osvobodi. Ob peči je nabrusil rob vrča, napravil iz njega nekakšno žago ter z njo pridno in previdno žagal. Že ste bili dve deski pre-žagani, ko je paznik zapazil, da se rob vr-ča sumljivo svetli; vse nade na rešitev so splavale po vodi.

— Krvav boj za dekle. Manojlo Gera-nič iz Sokolca je šel oborožen v hišo Uroša Bartola, da bi mu vzel hčer. Nastal je pravičar boj, v katerem je padel oče de-kleta, v katerem pa je zgubil glavo tudi nesrečni mladenič.

— Velik požar v Skoplju. V Skoplju je pogorela trgovina »Brace Rajkovića«. Škoda znaša 5 milijonov Din. Vzrok požara je neznan.

— Lovska nesreča. V gozdu blizu Skop-lja sta bila na lovu za lisico Dimko Duko-vič in Vasilij Adović. Da bi žival sigurne do-bila, sta šla ločeno na lov. Kmalu je Va-silij zasledil lisico in oddal nanjo strel, ki pa je zadel njegovega lovškega tovariša Dimka v trebuh. Dimko je čez nekaj časa umrl. Pred svojo smrtjo je prosil, da se Vasilij ne kaznuje, ker je prepričan, da se je pripetila nesreča in da ne zadene tovariša nikaka krivda.

— Žrtve svojega poštenja. V Peči se je pred nekaj dnevi usmrtil trgovec Ragib Malusagić, ker ni mogel izpolniti svojih tr-govskih obveznosti. Že par dni pred usod-nim momentom je hodil raztresen okoli, izgibajoč se pogovorov z ljudmi. Kritič-ne dne pa je poslal svojo ženo v sosed-njo hišo po cikarete, sam pa je vzel revol- ver in se dvakrat ustrelil v prsi.

— Zahrbni umor žensk. V Prištini je neki kmet s svojim slugo iz zasede ustrelil ženo svojega sosedu, težko ranil pa 2 ženski, ki sta stali v bližini. Izročen je so-dišču. Kot vzrok navaja prepričanje, da je sosednja hiša po cikarete, sam pa je vzel revol- ver in se dvakrat ustrelil v prsi.

— Pegasti legar v južni Srbiji. V ne-katerih krajih južne Srbije so se pojavili slučajni pegastega legarja. Oblasti so ukre-nile vse potrebno, da se ta kužna bolezen ne razširi.

— Posledica alkohola. Dinar Konrad Kessler iz Osijeka je prišel vinjen domov. Žena ga je prosila za denar, da bi nakupila potrebna živila. To pa je bojevitvega moža tako razsrdilo, da jo je pograbil za lase in vlekli k umivalniku, kjer jo je na-meraval zaklati z velikim kuhinjskim no-žem. Na njeno obupno vpitje so prihiteli sosedi ter nesrečnico rešili iz rok nasilne-ža. Sedaj premišljuje svoje početje v osi-jejskih zaporih.

— Živinske posledice alkohola. Splitski listi prinašajo sledeči pretresljivi dogodek: Pred nekaj dnevi je tamonjska policija are-tirala Franca Pecharaka, radi bestialnega postopanja z mrtvo ženo. V soboto popo-dne je ležala njegova jetična žena v po-slednjih vzdihljajih. Pijan je prišel k nje-jen moč z žganjem ter jo silil piti. Reva je v strahu nekoliko izpla, ostanek pa je po-žrnel moč in šel zopet pijančevati. Par ur po- zneje je žena umrla. 18letna hčerka jo je opravila in položila na mrtvaški oder. V kratkem se je vrnil domov pijani oče. Na prvi pogled se je sicer zdrazil, potem pa je pristopil k odru in pričel kričati: »Vsta-ni, ti nisi umrla, ampak se samo zatajuješ! Ko pa je videl, da se žena ne gane, jo je pograbil za lase in butal z glavo ob zid. Hčerka je s krvavečim srcem gledala to grdo početje, potem je pa stekla po poli-cijo, ki je moža aretirala.

— Radi uboštva se je ustrelila Mara Marković iz Zeve. Natančen vzrok ni po-znan, pač pa se domneva, da se je usmr-tila radi siromašnih razmer.

— Posledica pijanosti. V selu Vrtiglava se je vračal iz gostilne popolnoma pijani Bogdan Mihajlovič. Med potjo se je sprl s sosedom in potegnil velik oster nož, da bi ga zabodel. Tedaj pa se je spodletel in nož, ki je bil namenjen drugemu, se je zabodel globoko v prsi svojega lastnika. Kmalu nato je Bogdan umrl.

— Smrt radi lastnega zločina. V Sabcu je s pomočjo svoje matere in neke babice odpravila plod neke Natalija, žena Drago-tina Bakočevića. Posledica tega nevarnega eksperimentiranja je bila njena takojšnja smrt.

— Čevlje kupujte od domačih tovarn trdke Peter Kozina & Co., z znamko Pe-ko, ker so isti priznani najboljši in najce-nejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Novosti iz Primorske.

— Smrtina kosa. Dne 4. t. m. je po kratki bolezni umrl v Ceru pri Zminju duhovnik Anton Sebesta. Pokojnik je rodom Čeh, ki pa je v ljubli tužno strogo kot svojo novo domovino. Med istrskim narodom je pre-živel 32 let. Bil je splošno priljubljena ose-ba, kar je tudi pričala ogromna udeležba pri njegovem pogrebu. Naj mu bo lahka ljubljena zemlja.

— Poslanec dr. Wilfan tožen. Tržaški sodniki so vložili na parlament prošnjo za dopustitev tožbe proti posl. dr. Wilfanu, ra-di razžalitve sodnika pri razpravi. Svoje-časno je imel posl. Wilfan incident na tr-žaški preturi.

— Hlisa preiskava. Pri tajniku polit. društva »Edinost« v Gorici dr. Bitezku je izvršila v sredo varnostna oblast hliso preiskavo. Dr. Bitezku je zahteval sodniški posej, toda preiskovalci komisar se je skliceval na dekret glede nošenja orožja. Orožja sicer niso našli, pač pa so odnesli nekaj spisov.

Šolstvo.

Š. Učni uspehi na realni gimnaziji v Ljubljani. Na zavodu je bilo vpisanih 593 rednih učencev. Od teh jih je izdelalo s po-zitivnim uspehom 302; iz enega predmeta so padli 104, iz dveh ali več predmetov pa 183; nezavršanih je bilo 6. Skupno jih je torej izdelalo z negativnim uspehom 285 ali 47,82 odstotkov. Kot vzrok slabega na-predka se navajajo: malomarnost učencev in pa slabe gnotne razmere.

Zvišanje šolnine na avstrijskih sred-njih šolah. Avstrijska vlada je zvišala se-mestralno šolnino na srednjih šolah od do-kron. Začetkom prihodnjega semfistisssssm sedanjih 16.000 kron na 80.000 kron; pri-spevke za učila od 1600 kron na 8000 kron in prispevke za telesno vzgojo učencev na 16.000 kron. Začetkom prihodnjega seme-stra se bodo tudi primerno zvišale pristoi-bine na avstrijskih vseučiliščih.

Narodno zdravstvo.

z Nova bolnica v Srbiji. Ministrstvo za javna dela je odobrilo 3.134.000 dinarjev kredita za zidavo bolnice v Gor. Milanovcu.

Za zgradbo telovadnice za srednje šole v Beogradu je ministrstvo za javna dela odobrilo kredit 1.636.555 dinarjev.

Sokolski vestnik.

— Stavbní odsek Sokola v Mostah priredi v nedeljo 11. t. m. ob 6. pop. v last-nih prostorih na Seli veliko maskarado. Za dobro zabavo, jedila in pičico je poskr-bljeno. Dostojne maske dobrodošle. Zdravo!

Iz društvenega življenja.

— Celjsko olepševalno društvo ima svoj redni občni zbor v četrtek 15. t. m. ob 20. v hotelu »Balkan«. Na dnevnem re-du je sprememba pravil.

Dopisi.

— Iz Sp. Logatca nam pišejo: V nede-ljo 4. t. m. smo imeli dokaj duševnega užit-ka. Uprizorili smo dramo »Stari grehi«. Želimo, da bi se naš vrli igralci kmalu zo-pet pokazali na odru. Posebno je veselo delstvo, da so sodelovali tudi naši domači fantje. — Tihotapstvo zelo cvete. Posebno mnogo gre preko meje tobaka, ker je kup-člja s tem predmetom radi visokega tečja lire precej plodnoma. Pred kratkem je finančni stražnik aretirai 15letnega dečka, ki je imel pri sebi za 15.000 kron tobaka. — Tudi tatvine se čisto dogajajo: Nedavno tega je ukradel neki tihotapec konja iz hleva nekega tukajšnjega domačina. Ko-radno ga je zajahal in podil proti meji. To-da žival se ga je blizu meje iznebila in zdirjala nazaj k svojim jaslom.

IZVLEČEK IZ STATUTOV NARODNE RADIKALNE STRANKE.

Člen 4. Član Narodne radikalne stran-ke more biti vsakdo, ki uživa vse držav-lanske pravice, ko sprejme program stranke in izjavi najbližji organizaciji stranke, da se hoče podvržiti strankini di-sciplini in delovati za razširjenje in ostvar-jenje strankinih načel, in ko se izvrši nje-gov sprejem v stranko.

Člen 7. Vsi člani stranke imajo enake pravice in dolžnosti.

Člen 8. Vsak član stranke je dolžan glasovati pri vseh volitvah za kandidate, ki jih postavi stranka, in brezpogojno se pokoriti odlokom strankinih organizacij, ki se ustanove na osnovi teh statutov.

Člen 9. Vsak član stranke je moralno odgovoren za svoja dela. Poedini član stranke ne morejo nidesar ukreniti v imenu stranke brez pooblastila strankinih organi-zacij, v imenu kojih bodo delovali.

Člen 10. Člani stranke, ki bi delovali proti interesu stranke ali drugače grešili s svojim postopanjem proti disciplini stranke ali škodovali njeno ugledu, kaznujejo se s pismenim ukorom ali izključenjem iz stranke po predhodnem pismenem za-slišanju.

VELIKI PUSTNI KORZO »SLAVČEVA MAŠKERADA« PUSTNA NEDELJA 11./2. V VSEH PROSTORIJI HOTELA »UNION« V LJUBLJANI

OBRTNIKI,

pristopajte k Narodni radikalni stranki, ki je edina državotvorna stranka!

Gospodarstvo.

NAŠ REČNI PLOVNI PARK.

V našem prometnem ministrstvu se vrše ravno te dni posvetovanja o rešitvi vprašanja našega rečnega plovnega parka. Vse ta park je dosedaj izkoristil brodar-ski sindikat. Kakor piše beograjski »Tr-go-vinski glasnik«, je to vprašanje najbrže na-čeloma že rešeno. V svrhu uspešne ekspo-latacije našega rečnega plovnega parka se ustanovi posebna akcijska družba, v kateri pa bo država sama udeležena z 80% ka-pitala, ki ga bo vložila na ta način, da bo izročila tej novi družbi vse one brodove, ki jih je dobila na račun vojne odškodnine, dočim ostane ostalih 20% drugim intere-sentom na razpolago in jih bodo morali plačati v gotovini.

»Trgovinski glasnik« izraža svojo za-dovoljnost nad tem, da hoče prometni mi-nister rešiti to vprašanje brez nepotrebnega odlašanja. V ostalem je pa list zelo na-sproten takemu načinu rešitve, kakršen je baje že sklenjen, in v tem mu moramo v mnogih oziirih tudi mi pritrditi.

Znano je namreč, da se podjetja, ki jih upravlja država, še daleč ne morejo kosati s privatnimi podjetji. Državni uradnik je vezan na svoje predpise, katerih se drži kakor pajek muhe, dočim prevladuje pri privatnih podjetjih trenutna uvidevnost, oportuniteta. Državni upravni aparat je te-žak, počasen in zelo drag; pri privatni upravi pa ravno obratno prevladuje elasti-citeta in povzroči taka uprava povprečno mnogo manj stroškov.

Ako je vest o ureditvi vprašanja na-šega rečnega plovnega parka na tej pod-lagi resnična, potem smo lahko takoj uve-rieni, da naše rečno plovstvo nima prihod-nosti, da bo preje propadalo, ko pa se raz-vijalo. Prometno ministrstvo bi si s to re-šitvijo popolnoma nepotrebno naprtlo ogromno breme, kateremu najbrže ne bo kos, ker ima pred seboj drugo ogromno nalogo: ureditev našega železniškega pro-meta. Dokler bo sedela v upravi te nove akcijske družbe večina državnih uradnikov in je manjšina privatnega uradništva, upra-va ne bo dobro funkcionirala, ker bo zma-govala komaj tekoče posle, kaj šele mislila na izboljšanje in razširitev prometa.

Vsaka država radevolje prepnuša svoje brodarstvo privatnikom in jih povrh tega še podpira, ker ve, da je na ta način nje-mu prometu najboljše zagotovljeno razvo-j.

Gotovo je, da bi s takim načinom re-šitve vprašanja plovnega parka trpela na-ša rečna plovitba škodo. Dvomljivo pa je tudi, ako bi imela država od nje kako ko-risti. Zato pa se nam zdi da je ta vest »Tr-go-vinskega glasnika« najmanj netočna, ako že ne neresnična. — Dasiravno smo v princi-piu proti temu, da bi država imela take obrate v lastni režiji, vendar pa moramo takoj omeniti, da bi bilo pod gotovimi po-goji prav koristno, ako si pridržijo državna uprava odločilno besedo pri podjetju. Sicer pa bomo govorili o tem vprašanju obir-neje tedaj, kadar bomo imeli zanesljivejša poročila.

INDUSTRIJA.

— Nove tobačne tovarne v naši državi. Načrti za zgradbo nove tovarne v Nišu je sedaj izgotovljen. Tovarna bo opremljena z najmodernejšimi stroji, ki jih dobi naša država na račun reparacij iz Nemčije. Ka-paciteta tovarne bo znašala 2000 kg tobaka dnevno. Stroški za zgradbo te tovarne bo-djo znašali okoli 60 milijonov dinarjev.

— Poleg te nove tobačne tovarne se bosta zgradili še dve in sicer v Smederevu in v Velesu. Tudi ti dve bosta opremljeni z najmodernejšimi stroji. Stroški za zgradbo teh dveh tovarn, za katere so načrti tudi že ogtovni, so proračunjeni na 40 milijonov dinarjev.

— Odmevi ruhrske zasedbe. Praška »Bohemia« poroča, da so prejele Škodove tovarne izdatna naročila iz Anglije, Italije, Danske in Švice. Ta naročila so v ozki zvezi z oslabelostjo poruhrske industrije.

— Stinnes v Madžarski. Te dni se mu-di v Budimpešti sli nemškega veleindus-trijalca Stinnesa ter vodi dogovore s tam-kašnjimi industrijci in agrarci. Stinnes pre-iskuje madžarsko gospodarstvo, da ugotovi, kje bi mogel njegov konzorcij najuspeš-neje nastopiti. V prvi vrsti se zanima za premogovnike in za železna podjetja.

— Pojemanje krize v čsl. tekstilni in-dustriji. V Českoslovaški so prošli teden številna tekstilna podjetja zopet pričela z delom.

— Zopetno povišanje premogovnih cen v Nemčiji. Po vseh iz Berlina namerava državni premogovni urad v Berlinu ponov-no zvišati cene premogu. Povišanje bo zna-šalo najmanj 100 odstotkov, skoro gotovo pa precej več.

— Povišanje cen železu v Madžarski. Ker se vsled zasedbe Poruhrije zelo mno-žilo naročila pri madžarskih industrijcih že-leza, so ti s 1. februarjem zvišali ceno za železo v palicah od 10.600 na 11.600 madžarskih kron. Analogno so tudi podražili vse druge železne izdelke za 10 odstotkov.

— K tej podražitvi je pripomoglo med dru-gim zlasti tudi povišanje delavskih plač in pa močno naraščanje dragine.

— Praška železo-industrijska družba je izročila v sredo v Kladnem svoj prvi plavz prometu. Otvoritvi je prisostvovalo več državnih funkcionarjev. V tamkašnjih in-dustrijskih krogih upajo, da bo kmalu mo-gče, staviti v obrat tudi drugi plavz.

— Zlati rudniki v Avstriji. V letu 1921. so izkopali v zlatih rudnikih v Avstriji 12.100 kg srove rude, ki je dala 36 kg ti-stega zlata, 33 kg srebra, 265 g arzena v skupni vrednosti 24.561.796 avstrijskih K. Od tega je predelano 800 g srove rude, ki je dala 2 kg zlata, 0,5 kg srebra v vred-nosti 18.239.892 avstrijskih kron.

TRGOVINA.

— Vinska trgovina v Dalmaciji v Janu-ariju je bilo mnogo živahnješa od decembra. Cene so bile precej stalne, vendar se je vsled padca dinarja opazila mala tendenca dvigavanja. Največ so kupovali močna črna vina. Izvoz je bil malenkosten in sicer je šel največ v Trst. Ostalo pa so kupovali kupci iz Bosne, Hrvaške in Slovenije.

— Nova žitna trgovina. V Osijeku sta osnovala G. Kiš, bivši član ravnateljstva znane Majdičeve žitne firme, in G. Zimmer-man novo žitno trdko.

— Povišanje cen moka na Madžarskem. Vsled porasta žitnih cen so se precej ob-čutno zvišale cene moka in sicer: »0« — 200, »2« — 195, »6« — 190, »7 in pol« — 163, ržena moka 146 in 138 K za kg.

— Sladkorne cene v Rumuniji. Madžarsko poljedelsko in finančno ministrstvo sta za-htevali izvoz 30.000 svinj, proti čemur je minister prehrane odločno protestiral. Do-voljen pa je bil izvoz 1500 vagonov ovsa. Mlini so zahtevali dovolitev prostega pro-meta z moko in so bili pri izvozu domače moke pripravljeni dati 5 odstotkov kot iz-vožno takso, kar je ministrski svet odbil.

— Izvoz živil iz Rumunije. Madžarsko poljedelsko in finančno ministrstvo sta za-htevali izvoz 30.000 svinj, proti čemur je minister prehrane odločno protestiral. Do-voljen pa je bil izvoz 1500 vagonov ovsa. Mlini so zahtevali dovolitev prostega pro-meta z moko in so bili pri izvozu domače moke pripravljeni dati 5 odstotkov kot iz-vožno takso, kar je ministrski svet odbil.

— Združevanje v avstrijski železni trgo-vini. Ker so do pred kratkim vladale v av-strijski železni trgovini ogromne razlike glede cen ter so utrpela nekatera podjetja vsled tega precej občutne izgube, so skle-nile avstrijske železne trgovine dogovor, a katerim so na novo in sporazumno določile cene železu, ki se je podražilo od 3200 na 3550 kron.

PROMET.

— Kontrola potnih listin. Vsled slučajev izgubite potnih listin potnikov, ki po-tujejo preko našega teritorija, kakor tudi vsled zamud vlakov, ki jih povzroča pre-gled potnih listin, je odredila generalna di-rekcija carin, da naj izdajo carinarnice za vse prijavljene vsote za tranzit in uvoz zdrave valute posebna potrdila, in naj jih ne vpisujejo več v potne listine, ker bodo odsej pregledovali potne listine samo po-licijski organi.

— Romunska naročila vagonov. Ker je velik del romunskega železniškega par-ka skoro neraben, je naročila Rumunija na Madžarskem večje število vagonov. Ob-enem bo romunska vlada zgradila tudi de-lavnico za popravilo vagonov.

— Podržavljenje Buštjehradské želez-nice. Prihodnji teden se začne pogajanja za podržavljenje Buštjehradské železnice. Ta železnica je prišla vsled gospodarske krize na Českoslovaškem v silne finančne tež-koče, o čemur je naš list že poročal. Ali bo država železnico podržavljala, ali pa samo prevzela v državni obrat, je še negotovo, verjetno pa je kvečjemu poslednje.

DENARSTVO.

— Avstrijska vprašanja pred repa-racijsko komisijo. V sredo je razpravljala re-paracijska komisija v Parizu med drugim vprašani tudi o odredbah in svrhu pospe-šenja ocenitve posesti bivše Avstrije, ki se nahajajo v nasledstvenih državah. Člen 208 mirovne pogodbe določa, da se mora pri-pisati avstrijski državi na račun reparacij v dobro vsa javna lastnina, ki se nahaja na teritoriju nasledstvenih držav. Vsled tega se mora izvršiti cenitev vsega tega pre-možanja, ki pa je zelo komplicirana. Repa-racijska komisija hoče sedaj to cenitev, ki traja že zelo dolgo, pospešiti, da bi se mo-glo končno to vprašanje rešiti.

— Sledenje v Avstriji. Mesca januarja so znašale vloge pri avstrijski poštni hra-nilnici 1033,8 milj. a. K, izplačila pa 525.000 milj. a. K. Saldo je narasel za 501 milj. K in znaša 2 in pol milijardi.

— Zvišanje obkora nemških bankov-cev. 31. januarja je znašal obtok nemških bankovcev 1948,4 milijard mark. Zvišal se je torej za 329,9 milijard.

Borzna poročila.

Zagreb, 9. febr. (Priv.) Devize: New York 106,50—107,50, Pariz 6,575—6,60, Curli 20,10—20,20, London 0—503, Dunaj 15,10—15,20, Praga 3,16—3,18, Budimpešta 0—4,20, Italija 5,10—5,15, Berlin 35—0. — Valute: Dolarji 104—105, lire 5—5,503. — Curli, 9. febr. Otvoritev: Ber-lin 0,01625, Holandija 210,25, New York 533,25, London 24,92, Pariz 33, Milan 25,70, Praga 15,85, Budimpešta 0,2025, Beograd 4,95, Bukarešta 2,50, Sofija 3,15, Varšava 0,015, Dunaj 0,0075, avstr. krone 0,007527. — Curli, 9. febr. Zaključek: Ber-lin 0,01625, Holandija 210,25, New York 233,25, London 24,92, Pariz 33,20, Milan 25,70, Praga 15,85, Budimpešta 0,2025, Beograd 4,95, Bukarešta 2,50, Sofija 3,15, Varšava 0,015, Dunaj 0,0075, avstrijske krone 0,007525. — Berlin, 9. febr. Dunaj 43,89, Budim-pešta 1185, Milan 148,627, Praga 93,266, Pariz 192,018, London 143,640, New York 30,622,25, Curli 583,537, Beograd 29,127. — Praga, 9. febr. Dunaj 4,775, Berlin 10,50, Rim 165,75, avstr. krone 4,75, lire 165,75, Budimpešta 134, Pariz 33, London 160,875, New York 34,30, Curli 646,75, Beograd 32,50. — Dunaj, 9. febr. Devize: Beograd 649—651, Berlin 2,30—2,40, Budimpešta 26,85—26,95, London 332,950—333,550, Mi-lan 3436—3444, New York 71,275—71,425, Pariz 4469—4481, Praga 2112—2118, Sofija 439,50—440,50, Curli 13,360—13,390. — Valute: Dolarji 71,200—72,

Muslimansko šolstvo v Južni Srbiji.

V januarjski številki v Skoplju izhajajoče revije »Južna Srbija« je objavil g. Drag. P. Obradović, inspektor našega prosvetnega ministrstva kratak pregled muslimanskega šolstva v Vardarski oblasti. Pri nas so prosvetne razmere v Južni Srbiji popolnoma neznanе ali vsaj zelo slabo znane, zato objavljamo v naslednjem izvleček iz dotičnega pregleda, ki vsebuje zelo zanimive podatke.

Balkanska vojna je prekinila itak nezadostno in neurejeno šolsko-prosvetno delo v Južni Srbiji, dotratni provinci turškega cesarstva. V šolskem letu 1912/13 je divjala vojna in so vse šole počivale. Naslednje šolsko leto 1913/14 so bile istotako zaprte. Muslimani so namreč dobili pravico opcije in je srbska vlada čakala, da se odločijo za našo državo ali za Turčijo, zato pa ni urgirala rešitve šolskega vprašanja, tembolj, ker muslimani niso stavili nikakih zahtev. V šolskem letu 1914/15 je izbruhnila nova, evropska vojna. V Južni Srbiji so začele delovati pravoslavne šole, muslimani pa so molčali tudi dalje. Nato je nastopila vojna katastrofa, deželo so preplavile tuje čete in v takih razmerah je seveda bilo vsako resnejše prosvetno delo nemogoče. To trivilo je trajalo do osvobodjenja.

V osvobodjeni in ujedinjeni državi je bilo treba postaviti šolstvo na novo podlago. Meje na jugu so se znatno razširile in smo dobili precejšnje število novih muslimanskih državljanov. Pa ne samo v Južni Srbiji, tudi v Bosni in Hercegovini imamo muslimane. Treba je bilo rešiti šolsko vprašanje za vso široko državo, ali že v teoriji so nastajale težave, tembolj še pri praktični izvedbi. Lažje je bilo uvesti reformno šolskega pouka v šolah za srbsko-pravoslavno in katoliško prebival-

stvo, težko pa v muslimanskih šolah, ki jih je bilo treba v Južni Srbiji vzbu- diti iz večletnega spanja ali postaviti iznova. Poglavitna težava je bila v tem, da se muslimansko prebivalstvo v naši državi cepi v tri narodnosti: v Srbohrvate, Turke in Arnavte. Vlada se je tedaj bila morala ozirati ne samo na vero, marveč tudi na materinski jezik. Povrh tega so muslimani v Bosni že imeli svoje šole in svoj učni red. Tega je bilo treba nekoliko reformirati in stvar je bila rešena. Ogromne tež- koče pa so ležale v Južni Srbiji. L. 1919 je tamošnje muslimansko prebi- valstvo samo zahtevalo, da mu vlada vpostavi šolstvo. Vlada se je podala na delo. Računati je morala s tremi vr- stami muslimanskih šol: za Turke, ki so v veliki manjšini, za Arnavte, ki jih je mnogo več kakor Turkov in za Sr- be muslimane. Zadnje imenovanih ni bilo težko zadovoljiti, ker so v njihovih šolah mogli poučevati Srbi in Hrvati ter predavati po splošnem učnem na- črtu, le verouk so poučevali posebni veroučitelji.

Turki pa niso imeli kvalificiranih učnih moči; kolikor jih je sploh bilo na tem ozemlju pod turško upravo, so l. 1912 zapustile srbska tla in se izselile na Turško. Ostalo je zelo neznatno število ljudi, ki so bili sposobni za po- učevanje.

Pri Arnavtih je bilo najslabše, ker sploh niso imeli učiteljev in tudi sicer niso kazali posebnega zanimanja za šolstvo. Pri njih je tudi še ta težava, da so versko navezani na turški jezik, pa je bilo treba uvesti v šole tudi pouk turškega jezika. Za materinski (arnavt- ski) jezik pa ni bilo na razpolago ne knjig, ne literature, da, nimajo niti po- štene abecede. Turki so sicer imeli učne knjige, vendar pa se v novi drža- vi niso dale vporabiti, ker je bila vse- bina proti našim tendencam.

Kljub mnogim težavam je vlada šla vsem zahtevam s širokosrčno gesto

nasproti in je pridno odpirala musli- manske šole oziroma muslimanske od- delke na srbskih šolah. Vlad je poslala nekoliko kvalificiranih učiteljev, ki so predavali državni jezik in ostale pred- mete, izvemški verouk, koran in ma- terinski jezik, ki so jih poučevali nekva- lificirani šolniki-veroučitelji. To je se- veda zahtevalo izrednih denarnih žr- tev, ker je bilo treba plačevati dva učitelja za snov, ki jo je na srbskih šolah poučeval eden učitelj.

V splošnem pa velja za te šole oni učni načrt, ki je bil uveden v vse osta- le ljudske šole v državi, vendar pa smejo nadzorniki s privoljenjem mini- strstva prosvete nekoliko skrajšati. Za poučevanje vere, korana in materine- ga jezika je ministrstvo izdelalo po- droben načrt, ker poučujejo večinoma nekvalificirane moči, katerim je treba učno snov natančno predpisati in raz- deliti.

Glede učnih knjig je ministrstvo se- stavilo posebno komisijo, ki je izdelala najvažnejše in jih že oddala v tisk.

Povprečni rezultat muslimanskega šolstva je še vedno slab, vendar pa se stopnjeva zboljšuje. Najpotrebnejše je, da pridejo na te šole kvalificirani mu- slimanski učitelji, ki bodo mogli preda- vati vse predmete, torej tudi verouk in kateri bodo vzgojeni na naših šolah in v našem duhu.

Hi koncu nekoliko statistike o številu šolske dece in o stanju učiteljstva:

V šolskem letu 1922/23 obiskuje vse šole na ozemlju Vardarske prosvetne oblasti 7638 muslimanskih učencev in sicer: v tikveškem okrogu 1114, v te- tovskem okrogu 3255, v bregalniškem okrogu 1053, s škopskem okrogu 1346 in v kumanovskem okrogu 780. Musli- manskih učiteljev je v škopskem okrogu 25, v kumanovskem 15, v bregalniškem 22, v tetovskem 46 in v tikveškem 23, skupaj tedaj 131.

Zanimivosti.

• Amerikansko sredstvo proti tetovi- ranju. Nekaj ameriški mornar je iznašel prav amerikansko sredstvo, kako se na najsigurneši način odpravi tetoviranje. Ker mu ni ugalajo tetoviranje na lakti desne roke, jo je vtaknil pod drveč vlak, ki mu jo je seveda odrezal. Dravnik, ki ga sedaj zdravi, je pa mnenja, da bi se moglo tetoviranje odstraniti na kak drug način.

• Najboljši dokaz za sposobnega za- konca. Za vsako možganelno resno devico je gotovo najvažnejše vprašanje: Ali bom srečna z njim ali ne? Nek — gotovo zelo brhiten angleški pesnik učitelj je iznašel — seveda je to le njegovo osebno mnenje — prav dober način nekakega izpita za spo- sobnost ali nesposobnost za zakonca. In ta preizkušnja ne obstoji v ničemer drugem, kakor v — plesu. »Kako pogosto opazijo pari že pri prvem plesu, da ne spadajo skupaj!«, meni ta filozof plesne dvorane. Dalje meni: »Nikjer ne more ženska bolje spoznati značaja svojega bodočega, kakor pri plesu. Nič nepriljetnejšega ni za dekle, ako ji njen plesalec naprej in naprej stopa na nogo in ne more se ji zameriti, ako tako nerodo odsluži. — Iz te filozofije pač ne sledi ničesar drugega, kakor da je ta »profesor« plesa — napeljeval vodo na svoj mlin.

• Žalostna poroka. Mlad vojak, ki je sedel v milanskem zaporniku in pričakoval, da se izvrši smrtna obsodba radi dezerta- cije, je zaprosil poveljstvo, da mu dovoli poroko z mladim dekletom. Svojo prošnjo je utemeljeval z željo, da bi bil njun otrok zakonski. Poveljstvo je prošnjo ugodilo in nesrečna mladenka je prišla s svojimi so- rodniki v zapor. Poroko so se smeli ude- ležiti vsi obsojenčevi jetniški tovariši.

• Nevarni Petiš. Budimpeštanska dr- žavna policija je pred kratkim razpustila nek Petiščev proslavo, ki se je vršila v poslopju redute. Zadostvo ali je razlog, da je deklariral član budimpeštanskega gledališča Petiščev republikansko pesni- ste »Apostol«. Mlad komunist je napisal k tej pesnitvi skladbo ter je predložil svoj manuskript policiji. Ker je našla policija v skladbi dva takti iz marzeleze, ni le kon- fiscirala manuskripta, marveč celo zadevo izročila — državnemu pravdniku. Policija je razen tega prepovedala deklariranje Petiščeve pesnitve »Blaznež«...

• Izkopanine v Retri in Arkonu. Pred kratkim je predaval prof. Schuchardt v An- tropolski družbi v Berlinu o izkopaninah v Retri in Arkonu, kjer se nahajajo ostanki

slovanskih svetšč. Ni še ugotovljeno, kje da je stal Retro. Sedaj se nadaljujejo raz- iskovanja na Arkonu (na severno-za točka polotoka Rügen). Saxo Grammaticus govori o tamošnjem slovanskem svetšču, ki so ga Danci in Pomeranci uničili l. 1168. Našli so se sledovi svetšča in Svetovidove podobe.

• Ker se je upjalil, je bil obsojen v 25- letno ječo. V Klevelandu, kjer so prepove- dane alkoholne pijače, je bil kaznovan » 25 letnim zaporom l. Rebar, ker se je več- krat upjalil, dasi je življenje alkohola pre- povedano. Bil je že enkrat obsojen, a je slovesno objubil, da ne bo nikdar več pil. Pa se ga je ob prvi priliki zopet nalezl. Kazen se mu more zmanjšati na 10 let. No tudi to bo dovolj kazni za pljanost.

• Bivši nadvojvoda privaten uradnik. Leopold Wölfling, bivši nadvojvoda Leo- pold Ferdinand, ki se je l. 1912 odrekel vseh pravic in ugodnosti proti odpravnini 200.000 frankov ter dosmrtni apanaži in si je v Švici pridobil domovinsko pravico, se je po prevratu vrnil na Dunaj in je bil v za- četku v službi pri tvrdki »Deutsch Boden- bank«, odkoder je stopil v zasebno službo, Leopold Wölfling je mož pri 55, letih in bi- va v preprostem stanovanju v Mletingu.

• Koliko ministrov je bilo v Nemčiji? Po statistiki »Reclams Universuma« je bilo v poslednjih 4 letih po revoluciji vsega skupaj 294 ministrov. Na posamezne poklice odpadejo sledeče številke: 73 novinarjev in pisateljev, 62 zadržanih tajnikov, 82 juris- tov, 21 trgovcev, 16 kovinarskih delavcev, 13 poljedelcev, 11 profesorjev, 6 učiteljev, 6 drvarjev, 6 industričev, 5 gostilničarjev, 5 knjigovezev in manjša števila ostalih po- klincev.

To pa res ni prijetno. Kakor znano, je šel Lloyd George, da se po naopnem dr- žavnem delu nekoliko odpočije, s svojo soprogo na daljše potovanje. Te dni je pri- spel iz Gibraltara v Plymouth. Takoj so ga obkrožili različni novinarji in ga prosili za izjavo v tem in onem vprašanju. Na njihovo žalost pa je Lloyd George izjavil, da zaen- krat ne more podati nobene izjave, ker že dalj časa ne zasleduje evropske politike. Tedaj pa ga je neki novinar na kratko in- formiral o francoski zasedbi Poruhara, in ga prosil za njegovo mnenje. Lloyd George, ki ga je ves čas pazljivo poslušal je kratko pripomnil: »Res, to nikakor ni prijetno.«

• Kaj vse hubezen str. V Irlingtonu na Angleskem se je poročil 41letni paček Boudin, 91 cm visok z 21 letnim dekletom, ki je visoko 250 cm. Kdor ne verjame, naj gre pogledat!

Emil Gaboriau:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Star?«
»Dne petega maja bom trideset let.«
»Poklic?«
»Jaz sem, — to se pravi, — sem bil blagajnik banke André Fauvel.
Sodnik je pogledal v majhno beležnico, ki je ležala zraven njega.
Prosper, ki je pozorno sledil vsem njegovim kretnjam, je začel upati. Misli si je, da bi ga mož, ki je imel tako malo predsodkov proti njemu, mo- gel pridržati v zaporu.
Ko je našel Patrigent, kar je iskal, je nada- ljeval:
»Kje stanujete?«
»Že štiri leta v cesti Chaptal. Prej sem stano- val na Boulevardu des Batignolles št. 7.«
»Kje ste rojeni?«
»V Beaucairu, v departementu Gard.«
»Ali žive še Vaši stariši?«
Pred dvema leti mi je umrla mati, oče še živi.«
»Ali stanuje v Parizu?«
»Ne, oče stanuje v Beaucairu pri moji sestri, ki je omožena z nekim inženirjem Južnega kanala.«
Strašno hudo je bilo Prosperju, ko je odgovar- jal na zadnja vprašanja. Če so v našem življenju ure, ko nas tolaži spomin na rodbino in nam daje pogum, so tudi ure, ko bi si želeli, da bi bili sami na svetu in da bi ne vedeli za svoje starše.
Patrigentu ni bilo ostalo prikrito razburjenje obdolženca, ko je govoril o svojih starših.
»In kaj je poklic Vašega očeta?« je nada- ljeval.
»Bil je nastavljen kot paznik cestnih gradb; pozneje je bil uradnik pri Južnem kanalu; sedaj živi v pokloju.«

Nastal je kratek molk. Preiskovalni sodnik si je postavil stol tako, da je moral videti najmanjšo izpremembo na Prosperjevem obrazu.
»Torej,« se je obrnil naenkrat proti Prosperju, »dolže Vas, da ste ukradli svojemu principalu 350 tisoč frankov.«

Štiriindvajset ur je bil imel nesrečni mladi mož časa, da se je sprijaznil s strašno mislijo na obtožbo, in vendar ga je ta obdolžitev tako potrla, ko jo je zaslišal tako določno, da ni spravil iz sebe glasu.

»Kaj imate odgovoriti na to?« je nadaljeval sodnik.

»Jaz sem nedolžen, prisegam Vam, da sem nedolžen.«

»To želim za Vas,« je rekel Patrigent, »in lahko računate na to, da bom storil, kar je v moji moči, da odkrijem Vašo nedolžnost. Gotovo lahko navedete v svojo obrambo gotova dejstva in go- tove dokaze?«

»Moj bog, kaj naj rečem, ko sam ne morem razumeti, kako se je to godilo! Samo na celo svoje življenje se lahko sklicujem...«

Sodnik ga je prekinil.

»Govoriva določno: Tatvina se je zgodila pod okolnostmi, pod katerimi pada sum ali samo na Vas ali na gospoda Fauvela. Ali je mogoče koga drugega sumničiti?«

»Ne.«

»Vi pravite, da ste nedolžni; ali pa je gospod Fauvel kriv?«

Prosper ni odgovoril.

»Ali imate kak vzrok misliti, da se je gospod Fauvel sam okradel?« ga je izpraševal preiskoval- ni sodnik. »Povejte mi vse, pa naj bi bilo še tako malenkostno.« In ko je obdolženec trdovratno mol- čal, je nadaljeval: »Dobro, treba Vam je še, da se premislite. — Moj pisar Vam bo sedaj prebral protokol, Vi boste podpisali in potem se vrnete v svojo celico.

Nesrečnej je bil ves uničen, zadnji svet, ki je svetil v njegov obup, mu je ugasnil. Ničesar ni slišal, kar mu je pisar prebral, podpisal je, ne da bi se bil ozrl tja in ko je stopil iz pisarne, se je opotekal, da se mu je ječar ponudil, da naj se opre na njega.

»Gotovo ne gre dobro?« je vprašal ječar; »le pogum in kvišku glavo!«

Prosper je izgubil ves svoj pogum, ko se je vrnil v celico, jeza in sovraštvo sta mu polnila srce.

Odločil se je bil, da bo govoril s preiskovalnim sodnikom, da se bo zagovarjal in dokazal svojo nedolžnost; niso mu pa pustili časa. Bridko se je pritoževal sam pri sebi nad svojo lahkovernostjo napram goljufivi nadi v dobrohotnost.

»Kako smešno!« si je mislil; »mar je bilo to zaslišanje?«

Ne, tudi tega namena ni bilo, samo navadna formalnost. Patrigent se je držal, ki je poklical Prosperja k sebi, paragrafa trindevetdesetega kri- minalnega reda, ki določa, da se mora vsak osum- ljenec v preiskovalnem zaporu tekom štiriindvaj- set ur zaslišati.

Preiskovalni sodnik pa ne more tekom štiri- indvajset ur zbrati gradiva za zaslišanje, zlasti ne v slučaju, kakor tem, ko ni bilo nobene opore, nobenega dokaza, sploh nobenega najmanjšega znaka. Da premaga obdolženca, ki se zaklepa v svojo obrambo v trdovratno tajejanje, kakor v trd- njavo, je treba orožja, in to orožje si je hotel Pa- trigent skovati.

Če bi bil mogel ostati Prosper eno uro delj v čakalnici, bi bil mogel videti, kako je prišel oni sodni sluga, ki ga je bil poklical, iz sobe preisko- valnega sodnika ter zaklical:

»Številka tri!«

Priča številka tri, ki je sedel na klopi in čakal, da je prišla vrsta na njega, je bil André Fauvel. Bankir ni bil več oni človek. Kakor se je bil v svojih prostorih kazal naklonjenega svojemu bla- gajniku, tako zelo je bil zavzet proti njemu, ko je vstopil k sodniku. Mirni preudarek, iz katerega iz- vira navadno potreba odpustiti, je vzbudil v njem samo jezo in maščevalnost.

Komaj so bila odpravljena neizogibna vpra- šanja, ki otvarjajo vsako zaslišanje, je že začel v svojem vročem temperamentu obdolževati Pro- sperja in ga obkladati z raznimi priimki. Preisko- valni sodnik je bil prisiljen ukazati mu, da naj preneha ter mu reči, da ne sme pozabiti, kaj je

dolžan samemu sebi, če bi bila krivda njegovega nastavljenca še tako velika. Prej se je bil obnašal preiskovalni sodnik napram obdolžencu popol- noma nepriljudno; sedaj je bil nad vse pozoren. Prosperjevo zaslišanje je bila le formalnost, ugo- tovitve gotovega dejstva. Sedaj je šlo za to, da se najdejo stranske okolnosti in posebne razmere in da se zberejo končno tudi najmanj pomembne stvari, da si je mogoče iz vsega ustvariti sodbo.

»Vse lepo v redu,« je rekel preiskovalni sod- nik Fauvelu, »in prosim Vas, da se zadovoljite s tem, da odgovarjate na moja vprašanja. Ali ste dvomili o poštenosti svojega blagajnika?«

»Gotovo ne. In vendar bi bil imel tisoč vzro- kov, ki bi me bili morali vznemiriti.«

»Kateri vzroki, prosim?«

»Moj blagajnik, gospod Bertomy, je igral, po cele noči je presedel pri baccaratu; tudi sem iz- vedel opetovano, da je izgubil velike vsote. Za- hajal je v slabo družbo. Enkrat se je zapletel z nekim klientom moje hiše v škandalozno igralsko afero, ki se je pričela pri neki dami in končala pri policiji.«

Tako je bankir nadaljeval kakih pet minut ter Prosperja na strašen način obtoževal. Ko je kon- čal je rekel sodnik:

»Priznati morate, gospod Fauvel, da je bilo zelo neprevidno, da narečem kaznjivo, da ste ta- kemu človeštvu zaupali svojo blaginjo.«

»Gotovo, toda vedite, Prosper ni bil vedno tak,« je odgovoril Fauvel. »Do lanskega leta je lahko veljal za upor svojim vrstnikom. Občeval je v moji hiši ter bil skoraj član moje družbe, svoje večere je preživil pri nas in je bil inti- men prijatelj mojega najstarejšega sina Luciena. Naenkrat je izostal in nismo ga videli več v hiši. In vendar sem imel vzrokov dovolj misliti, da ljubi mojo nečakinjo Madelaino.

Preiskovalni sodnik je ugrbančil čelo kakor je to navadno storil, če je mislil, da je zasledil kako podlago.

»Ali ni bilo morda ravno to uagnjenje Berto- myja vzrok, da je izostal?«

»Zakaj?« je vprašal bankir začuden. »Iz srca rad bi bil dal svoje privoljenje za poroko in sem, odkrito rečeno, pričakoval, da me bo zaprosil njene roke. Moja nečakinja bi bila za njega žena, da bi si gotovo ne bil mogel želeči boljše; zelo zala je in dobi doto pol milijona.«

»Torej ne poznate vzroka za obnašanje svo- jega blagajnika?«

Videlo se je, da bankir premišluje.

»Prav nobenega,« je odgovoril. »Vedno sem bil mnenja, da ga je zapeljal neki Raoul de Lagors, mlad mož, ki ga je spoznal pri meni.«

»Tako, in kdo je ta mladi mož?«

»Sorodnik moje žene, prijeten, zabaven in dobro vzgojen človek, nekoliko lahkomišeln, toda dosti bogat, da more plačevati svojo razposaje- nost.«

Preiskovalni sodnik dozadevno ni več po- slušal; napisal si je ime Lagors v beležnico k že precej dolgi vrsti imen.

»Torej,« je rekel, »sedaj pridemo k dejstvu. Vi ste prepričani, da tatvina ni izvršil nobeden iz vaše hiše?«

»Gotovo; popolnoma prepričan.«

»Ali imate ključ vedno pri sebi?«

»Navadno, in če ga nimam pri sebi, ga do- nem v predal svoje mize v spalnici.«

»Kje je bil ključ oni večer?«

»V miznici.«

»Potem seveda...«

»Oprostite,« ga je prekinil Fauvel, »dovolite, da pripomnim, da pri blagajni, kakršna je moja, ključ ne pomeni ničesar. Pred vsem morate po- znati besedo, na katero se postavijo gumbi. S to besedo je mogoče odpreti blaginjo, če treba tudi brez ključa; brez besede pa...«

»In te besede niste povedali nikomur?«

»Ne, nikomur na svetu. Pogosto bi bil v 23- dregi, če bi me bil kdo vprašal, s katero besedo je moja blaginja zaprta. Prosper je izpremenil be- sedo, kadar se mu je zdelo potrebno, mi to spo- ročil, in ugodilo se je že, da sem besedo pozabil.«

»Ali ste bili besedo zgrešili tudi oni dan, ko je bila tatvina izvršena?«

»Ne; besedo je premenil dan poprej in ta čudna beseda je obzudila mojo pozornost.«

»Kako se glasi?«

»Gypsy... G-y-p-s-y,« je narekoval bankir preiskovalnemu sodniku, ki je besedo zapisal.

Se eno vprašanje; ali ste bili oni večer doma?«

»Ne, večerjal sem pri nekem prijatelju ter sem ostal ves večer pri njem. Ko sem prišel proti eni domov, je bila moja žena v postelji in tudi jaz sem šel takoj spat.«

»In vi niste vedeli, katera vsota je ležala v vaši blagajni?«

»Niti slutil nisem tega. Po mojem izrečenju ukazu se je morala nahajati v blagajni samo ne- znatna vsota. To sem povedal tudi gospodu poli- cijskemu komisarju in gospod Bertomy je to po- trdil.«

»Res je; to stoji tudi v protokolu.«

Gospod Patrigent je obmolnil. Za njega je ležalo vse v enem dejstvu: Bankir ni vedel, da je bilo v blagajni 350.000 frankov in Prosper je bil proti ukazu dal prinesiti iz banke denar, torej... Lahko je bilo v tem slučaju sklepati.

Ko je videl, da ga preiskovalni sodnik ne iz- prašuje več, je smatral bankir za potrebno, da pov- se, kar mu je ležalo na srcu.

„KORANIT“ zajemčeno protiv asbest- škrlj za krivih streh. Ne premoči! Ne pozebi! Proti ognju in viharju popolnoma sigurno. Neomejeno trpečen. Tehta na 1 m² = 12 kg. Cenik in proračun pošlje Fran Hočvar Zirovnica (Mostje) Gor.	Kateri krojaški mojster bi izgotovil obleke na kredit z ne- nesljivim plačilnikom (proti krat- kemu plačilnemu roku). Cenjeno ponudbo pod „Točno“ upravi lista.
la Portland- cement dobavlja „GRADIVO“ trgovačko društvo ZAGREB Bogovičeva ulica 3. Držjavni: Gradivo. Telefon 555.	la Portland- cement dobavlja „GRADIVO“ trgovačko društvo ZAGREB Bogovičeva ulica 3. Držjavni: Gradivo. Telefon 555.

Izdaja serij „Stenskih reklamnih načrtov trgovsko-prometnih središč in kopališč kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev“:

J. Zorman-ovo anončno in reklamno podjetje, LJUBLJANA

Generalno zastopstvo „Gledališkega Lista“, zastopstvo „Jugoslavenskog Lloyd“ za Slovenijo.

Tekoči račun pri „Jadranski banki“ in „Trgovski banki“, poštno-ček. račun 12.866 v Ljubljani;

priporoča p. n. uradom, zdraviliškim komisijam, trgovcem, hotelirjem in kavarnam svoje umetniško dovršene izdaje serij „Stenskih reklamnih načrtov“ jugoslov. mest in kopališč po ugodnih cenah!

Izdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigarn« v Ljubljani.